Nr. 21. Poznań, dnia 25 maja 1929. Rocznik 10.

PRZEGLĄD GRAFICZNY

Organ Związku Organizacyj Zakładów Graficznych i Wydawniczych w Polsce.
Ceny ogłoszeń i przedpłaty znajdują się na stronie ostatniej.
Telefon 2555 — Administracja i Redakcja: Poznań, Stary Rynek 4 — P. K. O. 202868

Komunikaty

Korporacji Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Województwo Poznańskie z siedzibą w Poznaniu

Pp. Drukarzom

z wszech stron Polski, którzy mają zamiar zwiedzić Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu, zwracamy uprzejmie uwagę, że w połowie września odbędzie się w Poznaniu

Wszechpolski Kongres Drukarski.

Ktoby więc z pp. Drukarzy chciał Wystawę zwiedzić dopiero później, niechby wykorzystał czas Kongresu.

Dodatek drożyźniany na czas Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu.

Ogólne Zebranie Korporacji Zakładów Graficznych i Wydawniczych w Poznaniu uchwaliło w dniu 17 maja r. b. dla pracowników graficznych nadzwyczajny dodatek lokalny, obowiązujący jedynie na miasto Poznań, i to tylko na czas trwania Wystawy, najdłużej do dnia 30 września r. b.

Wszyscy pracownicy kategorji I, II i III obecnej taryfy, a więc do lat 23 otrzymują	5.— zł
Pracownicy IV kategorji ponad 23 lata . . .	8.— „
Dziewczęta IV kategorji (po 5 latach pracy) .	2.— „
Wszystkie inne	1.— „
Uczniowie bez wyjątku	1.— „

tygodniowo tytułem dodatku drożyźnianego.

W razie poważniejszego potanienia artykułów pierwszej potrzeby zastrzega sobie Korporacja cofnięcie tych dodatków.

Dodatki te obowiązują od pierwszej wypłaty po Zielonych Świętach począwszy.

Powyższy dodatek jest ściśle drożyźniany i nie ma nic wspólnego z stawkami taryfowemi.

Komunikaty

Korporacji Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Województwo Pomorskie z siedzibą w Toruniu.

Przyszłe egzaminy uczniów

w zawodzie graficznym odbędą się w Toruniu dnia 15 czerwca b. r. Uczniowie, którzy do tego dnia naukę ukończą powinni się już zgłosić do sekretarjatu Korporacji Toruń, Konopnickiej 25 i nadesłać następujące pisma:

1. Własnoręczny napisany wniosek o dopuszczenie do egzaminu.
2. Własnoręcznie napisany życiorys.
3. Poświadczenie nauki od pryncypała.
4. Świadectwo ukończenia Szkoły Dokształcającej.
5. Ugoda.

Koszta egzaminu wynoszą 25 zł, które przed egzaminem muszą być zapłacone.

T. Szutkowski, sekretarz

Polski przemysł graficzny i papierniczy na P. W. K.

Po raz pierwszy w ciągu dziesięciolecia Polski niepodległej, polski przemysł graficzny i papierniczy zaprezentował się okazale na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu.

Otwarcie podwoi P. W. K. dało możność zapoznania się z naszym dorobkiem narodowym w dziedzinie graficzno-papierniczej.

Zapatrzeni często w niemiecką produkcję graficzną, sami nie wiemy, co we własnym posiadamy kraju, a przynajmniej bardzo skromne wiadomości posiadamy o pięknie polskiej produkcji graficznej.

Piękno to przebija z każdego druku, ilustracji, książki, z każdego eksponatu umieszczonego w pięknych stoiskach wystawców.

Powszechna Wystawa Krajowa to moment niezwykłej doniosłości dla rozwoju polskiego przemysłu graficzno-papierniczego. To wszystko, co znalazło miejsce na stoiskach, jest godne szczególnej uwagi i pozwala z całą otuchą spoglądać w przyszłość.

W pięknym pawilonie na terenach P. W. K. u wejścia widnieje napis: Przemysł graficzny i wydawniczy. Wchodząc, uderza widza mile w oczy piękno pierwszego stoiska. Chciałoby się odrazu wszystko objąć wzrokiem, bo to ładne, a inne znowu piękniejsze. A więc widać tu drukarstwo, reprodukcję graficzną, chemigrafję, litografję, światłodruk oraz mapy Książnicy-Atlasu ze Lwowa.

Pierwsze stoisko zbiorowe nosi nazwę: „Warszawski przemysł graficzny". Wystawiają: odlewnia czcionek Idźkowskiego, zakłady graficzne Główczewskiego, Straszewiczów, Bogusławskiego, Galewskiego i Dau'a, Jana Cotty. Stoisko utrzymane w pięciu zasadniczych drukarskich kolorach.

Następuje stoisko Hurtowni Drukarskiej i „Farby Polskiej" w Poznaniu — jedyne techniczne — z maszynami firmy gdańskiej, oraz czcionkami, kasztami i regałami firmy warszawskiej St. Jeżyńskiego. Uwagę zwraca gustownie wykonana w kolorach książka, złożona pierwszą czcionką o motywach polskich.

Zakłady Graficzne „Bibljoteka Polska" z Bydgoszczy posiadają własne stoiska. Dalej idą firmy: Bol. Kotkowski — Łódź, J. Goździejewski — Poznań, stoisko „Grafika", fabryka masy walcowej ze Lwowa, wreszcie stoisko Korporacji Przemysłowców Graficznych we Lwowie i zakłady graficzne Ossolineum, Piller-Neumanna, Artura Goldmana, L. Wiśniewskiego, Ign. Jaegera, drukarni Związkowej i Uniwersyteckiej, wreszcie firmy Chowaniec ze Stanisławowa.

Osobne stoiska posiadają Drukarnia Narodowa w Krakowie i drukania Anczyca.

Na szczególną uwagę zasługuje stoisko Drukarni Polskiej S. A. w Poznaniu. Stoisko to — na tle biało-amarantowem czyni piękne wrażenie, w środku znajduje się budynek Drukarni Polskiej w minjaturze, oraz krótkie, jasne, a jednocześnie dużo mówiące napisy, podające liczbę personelu, maszyn i produkcję.

Zakłady Św. Wojciecha wystawiły swe prace w przepysznem stoisku pod firmą Księgarni i Drukarni. (Do stoiska tego wrócimy jeszcze następnie).

Osobne stoisko posiadają także zakłady graficzne F. K. Ziółkowski — Poznań.

Sympatycznie przedstawia się stoisko Drukarni Toruńskiej z jej eksponatami i fotografjami zakładu.

Kraków reprezentują pozatem: Drukarnia Polska Fr. Zemanek, „Akropol", Zieliński, A. Pruszyński i inne, a na szczególną uwagę zasługują piękne oprawy książek i inne eksponaty Roberta Jahody.

Korporacja Zakładów Graficznych woj. Śląskiego posiada oddzielne stoisko, w którem wysuwają się na czoło m. in. Drukarnia Katolicka z Katowic, akcydensa „Polonji" i drukarnia L. Nowaka z Królewskiej Huty.

Na uwagę zasługują jeszcze stoiska Zakładów Chemigraficznych „Helios" z Warszawy i piękne litografje Koziańskich.

Cały dział graficzny przedstawia się okazale i w bogatej szacie dekoracyjnej.

Potężne wrażenie czyni polski przemysł papierniczy. Reprezentowane są najstarsze papiernie polskie i fabryki celulozy. Organizacją tego działu zajął się Związek Papierni Polskich i Związek Polskich Fabryk Celulozy.

Olbrzymie bele papieru rotacyjnego, lepsze gatunki papierów, wreszcie bibułka, tektura — dają wyobrażenie o produkcji papierów polskich.

Na uwagę zasługują: Mirkowska Fabryka Papieru, Papiernia Myszków, Papiernia pabjanicka Rob. Saengera, Kluczewskie Fabryki Papieru, Wielkopolskiej Papierni w Bydgoszczy, fabryki papieru w Częstochowie, w Bielsku, Żywcu i inne. Wystawia także Górnośląska fabryka celulozy. Z dalekich kresów z Wilna, widzimy eksponat firmy Mieczysława Bohdanowicza — tekturę, nagrodzoną dyplomami na wystawach zagranicznych.

Całość przemysłu papierniczego uzupełnia przemysł przetwórczy, a więc widnieją jako eksponaty: tapety, papiery kolorowe i introligatorskie, opakowania, wyroby z bibułki, koperty, papeterja, księgi handlowe, wreszcie introligatorstwo galanteryjne i sortymentowe.

W następnych numerach omówimy szczegółowiej eksponaty godne uwagi.

Imponująco przedstawia się także Wystawa Prasy i Wystawa Książki, — tak ściśle związane z przemysłem graficzno-papierniczym. *M. M.*

Problem dźwignięcia zawodu drukarskiego.

Niejednokrotnie poruszano na łamach „Przegl. Graf." konieczność dźwignięcia do właściwego poziomu zawodu graficznego. Jednakże dotychczas w tym kierunku mało co uczyniono. Zeszłoroczna wystawa prasowa w Kolonji dała dowód nowy, na jak wysokim poziomie stoi przemysł graficzny za granicą.

W obecnej jednak chwili, gdy wszystkie zrzeszenia właścicieli zakładów graficznych w Polsce połączyły się w jeden związek, problem dźwignięcia zawodu graficznego nabiera cech realnych. Spodziewać się należy, że Powszechna Wystawa Krajowa nasunie właścicielowi zakładu graficznego myśl dźwignięcia swego zakładu na wyższy poziom. Sama ustawa przemysłowa zmusza wprost do tego, bowiem zaliczenie drukarstwa do wolnych zawodów zbytnio kusi różnych spekulantów. Już teraz powstają różne drukareńki, które, rzecz oczywista, podkopują niezdrową konkurencję poważniejszych zakładów.

Z tych to względów kwestję tę należałoby rozpatrzeć ponownie.

Dźwignięcie zawodu graficznego, a szczególnie drukarń, przeprowadzone być powinno gruntownie, jeśli ma dać rezultaty zadawalające. Uwagę przedewszystkiem należy zwrócić na personel techniczny. On bowiem jest duszą całego przedsiębiorstwa.

A więc należy zatrudniać jedynie personel wykwalifikowany, tj. taki, który umie pracować samodzielnie. Przegląd sił pomocniczych jest tutaj nieodzownym warunkiem. Słabsi z konieczności starać się będą o dalsze wyszkolenie.

Powyższe również stosuje się do uczniów. Winno się zwrócić baczniejszą niż dotychczas uwagę na wykształcenie kandydata na ucznia oraz na jego zdrowie. Im lepsze świadectwo szkolne przedłoży kandydat, im zdrowszy jest fizycznie, tem dzielniejszy będzie z niego pracownik. Nie powinno się stanowczo przyjmować w naukę drukarstwa chłopców słabych, chorowitych — i z elementarnem wykształce-

niem. Jest to krzywdą, wyrządzoną tym ludziom, którzy mogliby w innym zawodzie lepsze zająć miejsce. Krzywda ta mści się okrutnie na firmie, która słabym pracownikiem wyprodukować jest w możności tylko prace drukarskie nie wytrzymujące krytyki.

Jako drogowskaz przy wyborze kandydatów na uczniów i przy przyjmowaniu pomocników do firmy, podaję poniższą tabelę. Kandydat, który może wykazać się znajomością w tabeli poruszonych dziedzin nie tylko potwierdzająco, ale na podstawie świadectw szkolnych — czy też zaświadczeń odbytych kursów, albo wykazać się może praktycznie, ten powinien mieć pierwszeństwo w osiągnięciu miejsca. Od pomocników zaś trzeba żądać nietylko świadectw, ale w pierwszym rzędzie świadectwa złożonego egzaminu zawodowego. Szanująca się firma powinna zaangażować wyłącznie pracowników pierwszorzędnych, choćby byli nawet drożsi, a zapewne taki pracownik opłaci się, ponieważ będzie rzeczywiście produktywnym.

Tabela psychotechniczna Nr.....

1. Stwierdzenie osobiste:

Imię i nazwisko:
Zatrudnienie:
Wiek: Data ur.:
Data wstąpienia w naukę:
Data ukończenia nauki:
Wynik egzaminu zawodowego:

2. Wykształcenie szkolne:

Język polski:
Kaligrafja:
Rachunki:
Rysunki:

3. Specjalne uzdolnienia:

Jakie zna obce języki?

Czy zajmuje się literaturą i jakie dziedziny najwięcej go obchodzą: beletrystyka, historja, ekonomja, socjologja, literatura techniczna itp.

Czy bierze jaki udział w życiu społecznem lub organizacyjnem i jego działalność (nazwy towarzystw i zrzeszeń):

4. Spostrzeżenia psychotechniczne:

Wzrok:
Wrażliwość na kolory:
Czy nosi okulary?
Słuch:
Uwaga:
Poczucie piękna:

5. Prywatne stwierdzenia:

Stosunek służby wojskowej:
Żonaty czy kawaler:
Adres (mieszkanie):
(Strona odwrotna):

6. Spostrzeżenia kierownictwa zakładu.

Powyższa tabela zastosowanie swoje znaleźć może nietylko wobec kandydatów na uczni, ale również dla pomocników. Wobec tych ostatnich, jeśli okaże się niemożliwość wypełnienia tabeli czy to z powodu braku świadectw, czy wogóle dla nieznajomości poszczególnych przedmiotów — braki te notuje się również. Firma wówczas łatwiej przeprowadzić może reorganizację w szeregach swych pracowników. Oczywista rzecz, że siły wypróbowane zakład zatrzymuje.

Tabeli tej nie przedkłada się kandydatowi, lecz wypełnia ją sam dyrektor zakładu po dokładnem zaznajomieniu się ze stanem rzeczy. Na odwrotnej stronie tabeli notuje się wszelkie spostrzeżenia, jakie się okażą w okresie pracy.

Każda tabela zaopatrzoną jest w numer, który należy uzgodnić z listą zatrudnionych pracowników. Dla lepszej orjentacji zaleca się również listę wypłat prowadzić zgodnie z powyższemi aktami, co do liczby porządkowej.

Przy zmianie posady pracownika tabelę psychotechniczną wyłącza się z kartoteki i odkłada do akt — nie należy jej natomiast niszczyć. Jeśli ten sam pracownik zgłosi się ponownie do firmy o posadę, porównuje się starą tabelę z nowo wystawioną. W ten sposób kierownictwo zakładu ma możność przekonać się, który pracownik dba o swe dalsze wyszkolenie oraz w jakim stopniu względnie kierunku.

Większe zakłady na podstawie tych badań łatwiej i celowo przeprowadzić mogą specjalizację personelu, stawiając właściwego człowieka na właściwe miejsce. *Bl.*

Z chwili bieżącej

25-lecie pracy zawodowej. W dniu 1 czerwca obchodzi p. Władysław Witajewski, zatrudniony obecnie w Drukarni Wydawniczej Franciszek Krajna w Poznaniu, uroczystość 25-letniego Jubileuszu w zawodzie drukarskim. Jubilatowi, który dla swych zdolności zawodowych jak i w pożyciu obywatelskiem ogólnie jest poważany, życzymy jak najdłuższej, dalszej owocnej pracy w zawodzie.

Odebranie debitu. Na podstawie artykułu 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja odebrano debit pocztowy następującym wydawnictwom i drukom zagranicznym, których odtąd w Polsce rozpowszechniać nie wolno:

„Kalender für das Jahr 1929“, wydanemu przez fabrykę likierów Anton Riemerschmid w Monachjum, w języku niemieckim;

„Pracujucza Mołod“, wydawanemu w Użgorodzie w języku ruskim;

„Die Rote Gewerkschafts-Internationale“, wydawanemu w Berlinie w języku niemieckim;

„Reichskarte“ zeszyt nr. 42, przedstawiającemu mapę powiatu grudziądzkiego, wydanej w Berlinie w języku niemieckim;

broszurze „Brennende Zeitfragen“, tom III, wydanej w Berlinie w języku niemieckim.

Zwyżka myt drukarskich we Francji. Z powodu drożyzny środków spożywczych podwyższono myto dzienne dla pomocników drukarskich w Paryżu na 47,60, myto za godzinę pracy na 5,95 franków.

Z życia organizacyj

Wycieczka koleżeńska Zrzeszenia Kierowników Zakładów Graficznych na Polskę Zachodnią

odbędzie się w niedzielę 2 czerwca rb.

Zaproszenia i programy doręczone będą w ciągu tygodnia.

Już dziś zapraszamy Szan. Członków oraz gości do licznego udziału. Zarząd.

Polskie Towarzystwo Graficzne w Poznaniu.

W środę, 29 maja rb. o godz. 7½ odbędzie się na sali Koła Senjorów drugie plenarne zebranie. Na porządku obrad wykład techniczny i inne ważne sprawy. Zarząd.

Powszechna Wystawa Krajowa

Ku powszechnej uwadze!

Dziennikarze, przyjeżdżający do Poznania, mogą otrzymać materjały prasowe, fotografje, matryce i klisze w Biurze Prasowem (ul. Grunwaldzka 22a I ptr.) P. W. K.

Dziennikarze, którzy pragną bezpośrednio pracować na terenach Wystawy, winni zgłosić się do czytelni prasowej, zaopatrzonej we wszystkie krajowe i zagraniczne pisma. Czytelnia znajduje się przy ul. Marszałka Focha 42 I.

Redakcje czasopism tygodniowych, które nie otrzymały stałych kart wstępu na Wystawę, mogą otrzymywać pojedyncze bilety wejścia w tejże czytelni.

* * *

Wydarzyły się w ciągu ubiegłych dni liczne wypadki, że osoby przyjeżdżające na P. W. K. znalazły się w kłopotliwem położeniu w związku ze zniżkowemi biletami kolejowemi. Wobec tego raz jeszcze zawiadamia się wszystkich wyjeżdżających do Poznania, ażeby natychmiast przy kasie kolejowej w chwili wyjazdu z miejsca zamieszkania zawiadamiali, że wyjeżdżają do Poznania na P. W. K., gdzie otrzymają zniżki na przyjazd do Poznania i na tej podstawie w Poznaniu już bez żadnych trudności otrzymać będą mogli ponowne zniżki na drogę powrotną. Kto nie zastosuje się do powyższego i nie zgłosi wyjazdu w miejscu zamieszkania, nie może pod żadnym warunkiem liczyć na żadne zniżki.

Najważniejsze imprezy P. W. K. w czasie od 25. V.—31. V. 29.

Sobota, 25 maja:
Przyjazd wycieczki Polaków z Ameryki: kupców i przemysłowców.
Zjazd przedstawicieli przemysłu konfekcyjnego.
Dalszy ciąg zjazdów: ekonomistów i statystyków polskich, oraz studentów medycyny.
Zwiedzanie Wystawy przez Kółka rolnicze.
Godz. 14. Międzynarodowe konkursy hippiczne.

Niedziela, 26 maja:
Dalszy ciąg zjazdów: ekonomistów i statystyków oraz studentów medyków.
Zjazd delegatów powstańców DOK. VII.
Walny zjazd Wielkopolskiego Tow. Kółek Rolniczych, w liczbie 10 000 osób.
Godz. 15. Wyścigi konne na Ławicy.
Mecz hockeyowy Poznań—Gdańsk na Stadjonie sportowym.

Poniedziałek, 27 maja:
Godz. 14. Międzynarodowe konkursy hippiczne.
Kółka rolnicze zwiedzają Wystawę.

Wtorek, 28 maja:
Przyjazd wycieczki Polaków z Ameryki.
Godz. 15. Wyścigi konne na Ławicy.
Pokaz gimnastyczny młodzieży szkolnej okr. poznańskiego.
Kółka rolnicze zwiedzają Wystawę.
Trzy wycieczki z Belgji.

Środa, 29 maja:
Zjazd bibljotekarzy i bibljofilów (około 500 osób).
Klubowa gra w polo na Hippodromie.
Zjazd instalatorów wodociągu i gazociągu.
Kółka rolnicze zwiedzają Wystawę.

Czwartek, 30 maja:
Zjazd Związku Lekarzy Państwa Pół-Polskiego.
Godz. 12³⁰. Odsłonięcie pomnika Bolesława Chrobrego w Gnieźnie z udziałem Prezydenta Rzplitej.
„ 13. Poświęcenie chorągwi 69 PP. z udziałem Prezydenta.
Kółka rolnicze zwiedzają Wystawę.
„ 15. Wyścigi konne na Ławicy.
Zawody o mistrzostwo Związku Strzeleckiego (Warownia VII).

Piątek, 31 maja:
Dalszy ciąg zjazdu Związku Lekarzy oraz dalszy ciąg zawodów o mistrzostwo Związku Strzeleckiego (Warownia VII).
Klubowa gra w polo.
Kółka rolnicze zwiedzają Wystawę.

* * *

60 tysięcy osób w ciągu dnia.

W związku z Wszechsłowiańskim Zjazdem Śpiewaczym, szeregiem imprez widowiskowych i pogodą, która dopisała, w drugim dniu Zielonych Świąt zwiedziło tereny Powszechnej Wystawy Krajowej około 60 tysięcy osób.

* * *

20 tysięcy przyjezdnych.

Na podstawie informacyj Miejskiego Biura Kwaterunkowego, które zaopatruje przyjezdnych w kwatery, liczba przybyszów, korzystających z kwater tak masowych, prywatnych, hotelowych i t. p. dosięga dziennie liczby około 20 tysięcy osób.

W sumie tej liczba przyjezdnych z zagranicy wyraża się cyfrą około 5 procent.

* * *

Powszechna Wystawa Krajowa zaimponowała zagranicy.

Goście zagraniczni, którzy zwiedzili P. W. K., o dziele narodu polskiego wyrażają się z najwyższem uznaniem. Warto n. p. zanotować, że prasa szwedzka pełna opisów i ilustracyj z Wystawy, poświęca przy tej okazji wiele serdecznych słów Polsce, którą uważa za państwo stale i systematycznie postępujące naprzód. Doradca finansowy Devey, przeszedłszy pobieżnie Wystawę w dniu jej otwarcia, zaznaczył, iż jest tak ciekawa, że musi ją zwiedzić jaknajszczegółowiej. Pełne zachwytu artykuły o Wystawie okazały się również w korespondencjach pism rumuńskich, włoskich, czeskich i francuskich. Niemcy, jak dotąd, milczą uparcie, albo też wyraźnie nawołują do bojkotu. Nie przeszkadza to jednak, że ci goście niemieccy, którzy zwiedzili P. W. K. wyrażają się o niej nietylko jaknajpochlebniej, ale stwierdzają, że jest ona jedną z najpotężniejszych wystaw na kontynencie.

PRZEGLĄD PAPIERNICZY

Organ Stowarzyszenia Polskich Kupców Papierniczych w Poznaniu

Przebieg Targów i Wystawy w Medjolanie.

Od 12 do 27 kwietnia r. b. trwał w Medjolanie 10 międzynarodowy Targ wzorów i próbek, którego przebieg był bardzo pomyślny. Targi Medjolańskie odbyły się po raz pierwszy w roku 1920, a urządzane są odtąd w tym celu, ażeby kupiectwu włoskiemu dać sposobność wygodną i łatwą do porównywania i wyboru wyrobów i nowości z różnych dziedzin fachowych. Na obszarze 350 000 metrów kwadratowych położonych na północno-wschodniem półkolu miasta Medjolanu, gdzie ongiś mieściły się baszty Porta Venezia, zrazu urządzone były lekko zbudowane hale prymitywne, które z biegiem lat ustąpiły miejsca masywnie i z pretensją artyzmu architektonicznego zbudowanym gmachom targowym i wystawowym, których liczbę rokrocznie z koniecznej potrzeby pomnażano. Przemysł włoski gorliwy brał udział w założeniu i obsyłaniu Targów medjolańskich, do czego też zaproszono przemysł zagraniczny.

Podczas długotrwałej wojny światowej, gdy Włochy od dowozu produkcji zagranicznej były niemal zupełnie odcięte, powstały w tym kraju własne, różnorodne nowe przemysły, a istniejące zdawiendawna znacznie się rozwinęły i wzmocniły. Po wojnie światowej przemysły te gorliwe czynią starania na niwie zbytu towarowego w kraju i zagranicą. Zagranicznym nabywcom Targi medjolańskie miały dać możność poznania i zbadania wartości produkcji przemysłu włoskiego.

Pomimo znacznego rozwoju przemysłu włoskiego musi się tenże poważnie borykać z konkurencyjnym, ruchliwym i obrotnym przemysłem niemieckim, który jako starszy i stąd doświadczeńszy dominuje pod niejednym względem na polu specjalnej wytwórczości nad przemysłem włoskim, a na Targach Medjolańskich licznie był reprezentowany. Szczególnie na Targach rzeczonych przemysł niemiecki wystawiał maszyny i środki pomocnicze dla handlu, mianowicie z dziedzin, z których przemysł niemiecki słynie: maszyny służące do fabrykacji papieru, przerabiania papieru na różne towary papierowe oraz maszyny i przedmioty dla potrzeb biurowych.

Niemal kwadratyczny obszar, na którym mieszczą się hale i gmachy targowe przecięty jest na dwoje główną ulicą, zwaną „ulicą narodów". W połowie tej ulicy znajduje się Plac włoski, od którego w lewo i prawo prowadzą dwie dalsze arterje ruchu targowego: ulica przemysłu i ulica rolnictwa. Obramowaną jest główna część terenu targowego ulicą okólną, której odnogi nazywają się: Ulica pracy, Ulica sztuk pięknych, Ulica handlu i Ulica nauk i wiedzy. Nazwy tych ulic dobrano dla łatwiejszej orjentacji zwiedzającej Targi publiczności. Na olbrzymiem, graniczącem z terenem targowym polu urządzono pokazy rolnicze i pyszny park dla rozrywki i wypoczynku strudzonej publiczności.

Przy Ulicy narodów zbudowały poszczególne państwa europejskie własne gmachy targowe w dowód, że rynkowi włoskiemu przypisują poważne znaczenie. Przemysł i handel niemiecki dla którego, jako też i całego narodu niemieckiego Włochy stanowią krainę marzeń praktycznych, zbudowały gmach upiększony kopułą; gmach ten posiada dwa skrzydła. Na parterze tego gmachu znajduje się urządzona przez niemiecko-włoską Izbę handlową w Medjolanie stacja wywiadowcza dla niemieckich wystawców i zwiedzających Targi, w której urzęduje i udziela porad nadradca rządowy Willecke. W tym samym gmachu wystawiał niemiecki przemysł farbiarski wyrabiane w Niemczech chemikalje i jedwabie sztuczne, również zbiór instrumentów medycynalnych. W galerji gmachu kopulistycznego organizacja księgarska „Börsenverein" wystawiała szereg nowszych wybitniejszych dzieł w ozdobnej oprawie. Szczególnie wystawiono takie dzieła, z których Niemcy słyną i które zagranica chętnie nabywa, jako to: dzieła traktujące o medycynie, chemji i inżynierstwie, o sztuce i wiedzy starożytnej, tyczące mianowicie Włoch.

Również gmachy targowe innych państw godnie się reprezentowały, wskazując towary przeznaczone na wywóz zagraniczny. W gmachu angielskim naprzykład plastycznie przedstawiono wybitne rasy koni i bydła rogatego. W gmachu Finlandji wystawiało stowarzyszenie finlandzkich producentów masy papierowej fiński błonnik drzewny, mianowicie masę nat wyrób papierów opakunkowych, błonnik na wyrób jedwabiu sztucznego i tekturę drzewną.

Papiery, książki oraz artykuły biurowe umieszczone były w jednej z największych hal targowych. Znajdowała się tam wspólna wystawa włoskich fabryk papieru, w której brały udział włoskie fabryki papieru z Burgo, Binda, Maslianico, Mayer e Co., Valle Olona i Vonwiller. W tej specjalnej wystawie szczególnie reklamowano produkcję masy papierowej z drewna topolowego; plantacje drewna topolowego we Włoszech są bardzo poważne.

Z wystawionych wyrobów z papieru na wyszczególnienie zasługują: worki „Tessilsacco", służące do chroniącego przed molami sukien wyrobionych z papieru włóknistego, które wyrabia przedsiębiorstwo Emilio De-Magistris w Medjolanie i jako przedmiot służący reklamie towarowej odpowiednio zaopatrzone w druki, kubki z papieru do picia, wyrabiane przez przedsiębiorstwo Ernesto Rosenfeld.

Pokazywane na Targach medjolańskich maszyny służące do wyrobu towarów z papieru były przeważnie niemieckiego pochodzenia, których pokazem zajęli się medjolańscy przedstawiciele fabryk niemieckich. Atoli i włoski przemysł w przedmiocie tej produkcji wystawił zaznaczenia godne fabrykaty, jako to: tłocznię pośpieszną „Taurinia" i pedałówkę „Roma" wyrabiane przez przedsiębiorstwo Società Nebirlo w Turynie, dalej tłocznie do złocenia, maszyny do zaginania tektury, krajarki i specjalne nożyce introligatorskie i inne przedmioty pomocnicze, wyrabiane przez wielostronną fabrykę maszyn M. Gaia w Brescia i wreszcie zeszywiarki drutem wyrabiane przez przedsiębiorstwo Quintilio Vaggeli we Firenze. W tym dziale na zaznaczenie zasługują czcionki drewniane i pudła czcionkarskie przedsiębiorstwa Ruggero Zuliani & Co. w Weronie.

W dziale maszyn i artykułów biurowych dominowały wyroby zagraniczne, przedstawiane przez włoskich zastępców. Uderzały tam oko widza praktyczne kartoteki Roneo Dex, maszyna Holletarith do

opracowywania danych statystycznych, zeszywiarki akt Acme, adresarki Adrema, liczne typy liczydeł maszynkowych i wiele innych tym podobnych maszyn i przedmiotów biurowych. I na tem polu produkcji Włosi nie zasypiali gruszek w popiele. Tak naprzykład pokazywano bardzo łatwą i praktyczną w użyciu maszynę do frankowania „Sima", wyrabianą przez przedsiębiorstwo Societa Italiana Machine Affrancatrici, maszynę do pisania „Invicta" wyrabianą przez przedsiębiorstwo Soc. An. Invicta, przenoszalne maszyny do pisania „Sabb" przedsiębiorstwa Soc. An. Brevetti Brasa w Medjolanie, segregatory „Resisto" i „Roma" wyrabiane przez Fabbrica Italiana Racceglitori Brevettati w Empoli (Firenze, wieczne pióra „Columbus Extra" firmy E. Verga w Medjolanie i „Aurora" fabryki Aurora w Turynie.

Obok Targów, które rokrocznie bywają urządzane, zawsze trwając od 12 do 27 kwietnia, popiera stowarzyszenie targowe przez kupiectwo medjolańskie założone, przez miasto i państwo wspierane przedsiębiorstwo, zajmujące się od czasu do czasu urządzaniem krajowych i fachowych wystaw na terenie targowym. Tak naprzykład urządzono w 1928 roku wystawę krajową w Medjolanie, która otwartą była przez kilka miesięcy. Te urządzenia są tem bardziej ułatwione, że wszystkie ziemie włoskie wybudowały na terenie targowym własne pałace wystawowe, w których wystawia się wybitne artykuły wyrabiane w kraju. Również kolonje włoskie w Afryce na terenie wspomnianym zbudowały w celach wystawowych własne gmachy. Ponieważ ludność włoska przeważnie zajmuje się rolnictwem, przeto na wystawach tych dominują pokazy z hodowli winogradu i bydła rasowego.

Rozwój i rozmach, który powstał we Włoszech pod rządem Mussolini'ego, ujawnił się w sposób nader wybitny na ostatnich, niedawno temu odbytych latosich Targach w Medjolanie.

Drzewo Eucalyptus jako surowiec na wyrób masy papierowej

Inżynier O. Cyrén wygłosił po zwiedzeniu zalesień drzewa Eucalyptus w Portugalji odczyt w szwedzkiem stowarzyszeniu inżynierów papieru i błonnika roślinnego o tym mniej znanym surowcu przemysłu papierniczego.

Wspomniany zwyż inżynier O. Cyrén zwiedził zalesienia eucalyptusowe w Portugalji w roku zeszłym pod kierownictwem A. Tait'a, syna założyciela wspomnianych zalesień, angielskiego właściciela okrętów i eksportera wina portowego w Oporto. Z rozlicznych gatunków drzewa Eucalyptus, których uprawę Tait senior swego czasu stosował, najlepiej nadawała się odmiana Eucalyptus globulus.

Podczas wojny światowej zostały lasy Taita na opał wytrzebione, atoli w ich miejsce powstał na starych pniach drzewnych nowy las eucalyptusowy, z każdego pnia ściętego do czterech nowych drzew, nie mniejszych od pierwotnych; jak wiadomo, drzewo eucalyptusowe bardzo szybko rośnie. Gotowe do nowego wyrębu są lasy eucalyptusowe w Abrantes, w dolinie rzeki Tajo, nowsze zalesienia w zatoce Setubal pod Comporta i około 40 kilometrów na południe od Oporto, na okół fabryki celulozy w Caima.

Myto drwala leśnego włącznie z bezpłatnym chlebem, oliwą i fasolą, wynosi tylko 10 (zimową porą 6 do 7) eskudos dziennie, koszty przewozowe za 220 kilometrów do fabryki tylko 20 escudos za tonnę, jeżeli drewno eucalyptusowe rąbane zostało na sposób drewna opałowego. Drzewo Eucalyptus należy do drzew w Europie, które w południowych stronach najszybciej rosną, do pięciu metrów w ciągu roku. Coprawda Eucalyptus globulus ulega łatwo mrozom, to też zalesienia ograniczone być muszą na obszary nad morzem Śródziemnem i niezbyt na wyżynach górzystych położone. Pożary leśne mają być wykluczone, ponieważ drzewo to, zimą i latem zielone, w liściach i kwiatach oliwiaste, nigdy zupełnie nie wysycha. Pień i liście drzewa rzeczonego są koloru niebiesko-zielonego i silnie aromatyczne.

Już w roku 1902 szwedzki fachowiec papierniczy E. D. Bergqvist, który obecnie jest kierownikiem fabryki papieru Caima, próbował gotować drewno eucalyptusowe na wyrób papki papierniczej, atoli dopiero w roku 1921, gdy sprawą zainteresował się kapitał angielski i on został wspólnikiem przedsiębiorstwa, rozpoczęła się produkcja masy papierowej z drewna eucalyptusowe. Coprawda włókna osięgane z Eucalyptusu są tylko na 1 do półtora milimetra długie, przeto drewno eucalyptusowe bywa do 30 procent mieszane z drewnem portugalskiej sosny (Pinus maritima synonim pinaster), która tworzy lasy olbrzymie nad pobrzeżem morza. Masa papierowa z tego materjału mieszanego wyrabiana, bywa przez Anglję po wyższej cenie zakupywana, jak pierwszorzędna łatwa do bielenia skandynawska masa sulfitowa. Wyrabia się zeń doskonalszy papier gazetowy, przednią bibułę biurową i inne papiery, pewnie z domieszką lub jako namiastek trawy afrykańskiej Esparto.

Masa — eucalyptus i sosna portugalska — jest przy użyciu 5 do 6 procent wapna chlorowego łatwą do bielenia, stąd powinna się też nadawać na wyrób jedwabiu sztucznego. Przedsiębiorstwo Courtaulds Ltd. okazywało dla tej masy wielkie zainteresowania, zażądało jednakże dostawy masowej, a fabryka Caima produkuje na razie tylko 5000 tonn rocznie; wykorzystanie ze wspomnianych surowców błonnika roślinnego wynosi 46 do 48 procent na sucho. Tymczasem rokrocznie sadzi się nowe miljony drzew eucalyptusowych. Włościanie portugalscy chętnie sadzą to drzewo, ponieważ szybko rośnie i łatwo zezwala używać się do budowli, jako okrąglaki w górnictwie, na maszty żaglowców, do budowy okrętów i na wyrób beczek do wina. Do delikatniejszych wyrobów drewnianych się nie nadaje, ponieważ jest za twarde.

Zysk z hektaru zalesienia eucalyptusowego obliczył Tore Jonsson, profesor akademji leśniczej w Sztokholmie na żądanie inżyniera O. Cyréna w 1926 roku: 800 pni o przeciętnej grubości 30 centymetrów dają 43 metrów kubicznych lub 52 tonn drewna surowego lub 15 tonn masy sulfitowej, a więc conajmniej dziesięć razy tyle, ile najlepszy szwedzki las świerkowy. Obliczenie to jest atoli według inżyniera papierniczego O. Cyréna nowych badań zbyt niskie. Pod Caimą, na doskonałej glebie, wyrasta na hektarze niemal 1600 drzew silnych, jeden od drugiego oddalony na 2,5 metra. Gdy się liczy 1000 drzew, to wyda to już 20 tonn, a miljon pni drzew eucalyptusowych 20 000 tonn masy sulfitowej rocznie, a zalesione drzewem eucalyptusowem dobra Comporta mają miejsce dla 10 miljonów drzew eucalyptusowych.

Dyrektor Bergqvist ma teraz z polecenia konsorcjum angielskiego zbadać stosunki w Australji, ojczyźnie drzewa Eucalyptus globulus, by w danym razie urządzić na Tasmanji lub Victorji fabrykę ma-

sy drzewnej eucalyptusowej o rocznej produkcji 100 000 tonn. Tam byłoby zainteresowanie dla użycia tej masy na wyrób papieru gazetowego bardzo wielkie, o ile cena zezwoli na rywalizację z miazgą drzewną.

Zapas drewna eucalyptusowego szybko się jeszcze spotęguje, ponieważ w Palestynie w celu szybkiego zalesienia kraju wysadza się tym drzewem olbrzymie połacie kraju.

Notatki

O zagospodarowanie drewna papierówki w Europie środkowej. W dniu 30 kwietnia r. b. odbyło się w stolicy Czechosłowacji, Pradze, ponowne posiedzenie przedstawicieli przodujących organizacyj czechosłowackiej, austrjackiej, polskiej i finlandzkiej gospodarki leśnej. Na posiedzeniu rzeczonem stwierdzono z zadowoleniem, że stosunki na rynku drewna papierówki się ustaliły, dalej, że wskutek powolnego wyrównania cen na ogół zapanowała stabilizacja na rynku zbytu drewna papierówki.

Badania papieru w Czechosłowacji. Stowarzyszenie fachowe przemysłu papierniczego w Czechosłowacji na wspólnem posiedzeniu wydziałów administracyjnego i fachowego postanowiło urządzić stację fachowego badania papieru. Koszty stąd powstałe nie będzie ponosiło fachowe stowarzyszenie papierników, lecz centralne biuro sprzedaży papieru. Istnienie tego biura musiałoby atoli być zapewnione na dalsze lata, ażeby stacja fachowego badania papieru mogła byt swój na biurze sprzedaży oprzeć.

Ruch organizacyjny we finlandzkim przemyśle papierniczym. Od dłuższego czasu stosunki na rynku zbytu tektury drzewnej nie są zadowalające. Niedawno temu odbył się zjazd producentów fińskich, na którym usiłowano wytworzyć porozumienie producentów w przedmiocie ustalenia cen. Na razie uchwalono, ażeby w łonie stowarzyszenia fińskich właścicieli tartaków urządzić specjalny wydział dla tektury drzewnej. Na razie stowarzyszeni właściciele fabryk tektury drzewnej wymienialiby sobie wzajemnie sprawozdania rynkowe oraz udzielaliby statystycznego wywiadu. Tego rodzaju współpraca i porozumienie istnieje już w szwedzkiej i norweskiej fabrykacji tektury drzewnej.

Obrady wstępne w przedmiocie taryfy celnej w Ameryce. Niedawno temu wydział celny Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej przesłuchiwał producentów papieru gazetowego i wydawców gazet, jakie mają życzenia w przedmiocie nowego ukształtowania taryfy celnej. Wynik tych przesłuchów zachowany jest w ścisłej tajemnicy, jednakże wyszło na jaw to, że pomiędzy producentami papieru gazetowego, a wydawcami gazet doszło do porozumienia, według którego wydawcy gazet amerykańskich nie będą się opierali zwyżce stawek celnych za dowóz zagranicznego papieru, ci zaś nie będą zwalczać importowania papieru gazetowego bez cła.

Z ruchu księgarzy w Polsce. Związek księgarzy polskich postanowił opracować i wydać niebawem nowy spis adresów księgarskich; w tym celu związek prosi wszystkich księgarzy o nadsyłanie informacji o ile spostrzeżono jakąś niedokładność w spisie dotychczasowym.

Zawieszenie słynnego wydawnictwa francuskiego. Z dniem 1 kwietnia rb. przestał wychodzić znany dziennik paryski „Gaulois", którego wydawcą był znany w całej Francji miljoner Coty, zbogacony fabrykant perfumów. Wydawnictwo to połączono z wydawnictwem znanej gazety paryskiej „Figaro". Naczelny redaktor wspomnianej gazety „Gaulois" w długim artykule tłomaczył, że stało się to koniecznem ze względów moralnych i technicznych. Połączenie obydwu gazet, które dążyły do wspólnych celów, nastąpiło w celu spotęgowania ich działalności.

Zgon poety syryjskiego. W Nicei zmarł poeta syryjski Szekri-Gauem, przeżywszy lat 68. Urodzony w pewnej wiosce położonej w górach Libanon, żył długie lata w Paryżu, a utwory swe pisywał w języku francuskim. Przed wojną światową zajmował stanowisko prezydenta otomańskiej izby handlowej w Paryżu, a podczas wojny rzeczonej był przewodniczącym komitetu dla wyswobodzenia z niewoli swego kraju rodzinnego, Syrji. Szczególnie zasłynął zmarły przez swój utwór dramatyczny „Antar", który swego czasu wystawiał teatr Odeon w Paryżu.

Amerykański przemysł papierniczy nabywcą wydawnictw gazetowych. Znane amerykańskie przedsiębiorstwo papiernicze „International Paper Co." niezawodnie za pobudką koncernu papierniczego „Inveresk" zabiera się do wykupywania wydawnictw gazetowych w Ameryce. W ostatnim czasie rzeczone przedsiębiorstwo papiernicze nabyło większość akcyj przedsiębiorstwa wydawniczego Boston Publishing Co., które wydaje gazety „Boston Herald" i „Boston Traveler".

Stuletni jubileusz prasy rumuńskiej. W dniu 8 kwietnia r. b. prasa rumuńska obchodziła stulecie swego istnienia, albowiem w dniu 8 kwietnia 1829 roku zaczął w Bukareszcie wychodzić „Curierul Romanese" (Kurjer Rumuński), redagowany przez Heliade Radulescu. Drugie najstarsze z rzędu czasopismo rumuńskie „Albina Romanesca" (Pszczoła Rumuńska), zaczęło wychodzić z dniem 1 czerwca 1829 roku redagowane przez Jerzego Asaki.

Wiadomości z firm

Spółka Pedagogiczna, Tow. Akc., Poznań. W rejestrze handlowym sądu grodzkiego w Poznaniu zapisano, że zastępczy członek zarządu Ignacy Jesionowski został odwołany. Dotychczasowy prokurent księgarz Edward Ostrowski z Poznania został wybrany jedynym członkiem zarządu; prokura jego wygasła.

„Książka — Antykwarjat", Sp. z o. o., Poznań. W rejestrze handlowym sądu grodzkiego w Poznaniu zapisano, że spółka została rozwiązana. Likwidatorem jest wdowa Michalina Ostrowska z domu Lewicka w Poznaniu.

Drukarnia Toruńska, Tow. Akc., Toruń. W rejestrze handlowym sądu grodzkiego w Toruniu zapisano, że firma brzmi odtąd „Drukarnia Toruńska, Spółka Akcyjna, Toruń". Uchwałą walnego zgromadzenia z dnia 20 grudnia 1928 r. uchwalono zmianę § 3 statutu o tyle, że kapitał zakładowy wynoszący 200 000 złotych, ma być rozłożony na 2000 sztuk akcyj po nominalnie 100 złotych każda z tem, że zarządowi wolno na jednym płaszczu drukować aż 10 sztuk akcyj.

„Księgarnia i Drukarnia Katolicka, Sp. Akc." (dawniej „Goniec Śląski") Katowice. Zarząd przed-

siębiorstwa złożony z pp. Koźlika i Madajewskiego zwołał walne zgromadzenie akcjonarjuszów na 10 czerwca r. b. o godz. 4 po południu w gmachu własnym, położonym przy ulicy Piłsudskiego nr. 58. — Z porządku obrad: sprawozdanie zarządu i rady nadzorczej za 1928 rok; przedłożenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1928 rok; udzielenie pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej; wybór członków rady nadzorczej.

Pabjanicka Fabryka Papieru Robert Saenger, Sp. Akc., Warszawa. Zarząd przedsiębiorstwa zwołał nadzwyczajne walne zgromadzenie akcjonarjuszów na 3 czerwca r. b. o godzinie 11 przed południem w biurze zarządu przedsiębiorstwa w Warszawie, ul. Smolna nr. 17. — Z porządku obrad: wybór przewodniczącego; powiększenie kapitału akcyjnego; wnioski akcjonarjuszów.

M. Arct, Zakłady Wydawnicze, Sp. Akc., Warszawa. Zarząd przedsiębiorstwa zwołał walne zgromadzenie akcjonarjuszów na 31 maja r. b. o godz. 7 wieczorem w lokalu spółki w Warszawie, ul. Nowy Świat nr. 35. — Z porządku obrad: wybór przewodniczącego; sprawozdanie zarządu za 1928 rok; sprawozdanie komisji rewizyjnej; zatwierdzenie bilansu na dzień 31 grudnia 1928 r.; zamiana nominalnej wartości akcyj; wybory do zarządu, rady nadzorczej i komisji rewizyjnej; wolne wnioski.

Towarzystwo Przemysłowe, K. Wasilewski i S-ka, Sp. Akc., Warszawa. Zarząd fabryki piór do pisania zwołał walne zgromadzenie akcjonarjuszów na 4 czerwca r. b. o godz. 6 po poł. w biurze sprzedaży w Warszawie, ul. Elektoralna nr. 5. — Z porządku obrad: sprawozdanie zarządu i komisji rewizyjnej; rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za okres operacyjny 1. 11. 1927 do 31. 12. 1928 oraz projekt podziału zysków; zatwierdzenie budżetu na rok 1929; wybory do zarządu i komisji rewizyjnej; wolne wnioski.

Krakowska Spółka Wydawnicza, S. A., Kraków. Rada zawiadowcza przedsiębiorstwa zwołała walne zgromadzenie akcjonarjuszów na 31 maja r. b. o godz. 12 w południe do lokalu przedsiębiorstwa w Krakowie, ulica św. Filipa nr. 25. — Z porządku obrad: sprawozdanie z działalności w roku 1928 oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków za r. 1928; sprawozdanie komisji rewizyjnej i udzielenie absolutorjum radzie zawiadowczej i zarządowi za 1928 r.; podział czystego zysku za 1928 r.; ustalenie wynagrodzenia komisji rewizyjnej za 1928 r.; uzupełniający wybór 4 członków rady zawiadowczej na 3 lata; wybór komisji rewizyjnej na 1929 r.; ustalenie wysokości marki obecnej na 1929 r.; wnioski i nterpelacje.

Spółdzielnia Wydawniczo - Księgarska Książnica Polska Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych, Lwów. Likwidacyjne walne zgromadzenie przedsiębiorstwa zwołuje p. E. Romer na 15-go czerwca r. b. o godzinie 13 we Lwowie, ulica Czarneckiego nr. 12. — Z porządku obrad: ukonstytuowanie prezydjum i odczytanie protokółu z ostatniego walnego zgromadzenia; odczytanie sprawozdań rachunkowych komisyj likwidacyjnych za czas od 1 stycznia 1923 do 31 maja 1929 roku; sprawozdanie rady nadzorczej; zatwierdzenie bilansów zamknięcia na 31. 12. 1924 w markach i bilansu otwarcia w złotych na 1 stycznia 1925 oraz bilansów za lata 1925—1929; zatwierdzenie bilansów komisji likwidacyjnej za czas od 1 stycznia 1925 do 31 maja 1929 r.; udzielenie komisji likwidacyjnej i radzie nadzorczej absolutorjum za czas likwidacyjny do 31 maja 1929 r.; decyzja o rozdziale pozostałej części majątku spółdzielni według stanu bilansowego na dniu 31 maja 1929 r.; upoważnienie komisji likwidacyjnej do wykreślenia spółdzielni z rejestru handlowego w sądzie oraz przekazanie temuż sądowi akt, ksiąg handlowych i dokumentów spółdzielni zgodnie z wymaganiem art. 84 ustawy o spółdzielniach.

Polskie Towarzystwo Księgarni Kolejowych „Ruch“, Sp. Akc., Warszawa. Zarząd spółki zwołuje walne zgromadzenie akcjonarjuszów na 8 czerwca r. b. o godzinie 12 w południe do siedziby spółki, w Warszawie, Aleje Jerozolimskie nr. 63. — Z porządku obrad: sprawozdanie zarządu za rok operacyjny 1928 i udzielenie pokwitowania radzie nadzorczej i zarządowi; rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1928 rok; podział zysków; wybory do rady nadzorczej i komisji rewizyjnej; wolne wnioski.

Ogłoszenia: 1/1 strona 100 zł, 1/2 str. 50 zł, 1/4 str. 25 zł, 1/8 str. 12.50 zł, 1/16 str. 6.25 zł, 1/32 str. 3.25 zł. Na str. I. okładki 100%, na stronie II, III i IV okł. 50% więcej. Dla poszukujących posad 50% opustu. Numery okazowe i dowodowe opłaca się. Ogłoszenia przyjmuje się do środy rana godz. 9.

Przedpłata kwartalna 6.00 zł, miesięczna 2.00 zł, z dostawą w dom. Numer pojedyńczy 50 gr.

- - - Konto czekowe P. K. O. Nr. 202868 - - -
Wydawca: Korporacja Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Województwo Poznańskie z siedzibą w Poznaniu, Stary Rynek Nr. 4. Telefon Nr. 25-55. Redaktor naczelny i odpowiedzialny: Teodor Kryg w Poznaniu.

Czcionkami Drukarni Polskiej Sp. Akc. w Poznaniu, św. Marcin 70.